

Jörg Schulte

Professor of Slavic Literature
Universität zu Köln

Saul Tchernichovsky

The Hebrew poet Saul Tchernichovsky was born in the village Mikhailovka in the steppes of the government Tauria in 1875. His first language was Russian, he learned Hebrew from his father and from private teachers and became the first Hebrew poet in Eastern Europe who had never learned in a cheder. He spent the years of his youth in Odessa, studied medicine in Heidelberg and Lausanne and worked as a doctor for the Russian army during the First World War. In 1922, he moved from Soviet Russia to Germany (after his first attempt to immigrate to Palestine had failed) where he lived until his immigration to Palestine in 1931.

As a man and as a poet, Tchernichovsky rejected the idea of a multiple biography. In his vision, there was no fissure between the Jewish and the humanist European worlds, he did not write for different milieus but for a reader that was yet to be formed and educated. He aimed to write European poetry in the Hebrew tongue. Under his pen, elements of the Jewish past and memoirs of his own childhood became the substance of European poetry; in turn, the Hebrew language (in its Ashkenazi pronunciation) was adapted to the syllabotonic metres of European poetry.

Tchernichovsky's poetry has found two outstanding translators. Vladislav Khodasevich translated Tchernichovsky's idylls equimetrically into Russian hexameters; a selection of his shorter poems ballads and sonnets were translated into Polish by Salomon Dykman (a student of Classical Philology at the University of Warsaw) between 1936 and 1939.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s), 2014

Publisher: Institute of Slavic Studies, Polish Academy of Sciences

Editor in chief: Jolanta Sujecka

Conception and academic editing of this issue: Maciej Falski

The translations do not include those poems in which Tchernichovsky established a firm connection between Hebrew and Polish poetry. Tchernichovsky spoke and read Polish fluently and knew long passages of *Pan Tadeusz* by heart. One of his most famous lines “Man is nothing but a little plot of land,/ Man is nothing but the image of his native landscape” carries the distinct echo of Mickiewicz’s lines in *Forefathers’ Eve*: “Lecz twarz każdego jest jak ich kraina...” (“Their faces are as their homeland...”). Between 1909 and 1921, Tchernichovsky wrote fifteen Crimean sonnets in imitation of Adam Mickiewicz. I have translated four (out of fifteen) Hebrew sonnets into English in which the echoes of Mickiewicz’s Crimean sonnets are most noticeable. The originals are written in Hebrew alexandrines, i.e. in iambic hexameters with a caesura after the sixth syllable.

Crimean Sonnets

I.

Ha-gam kohen l' Alláh | bein 'ahay „Tshatirdag“
 v'al ketef hare Krim | uvmotam yisagev,
 vehashrat 'avim lo | 'im braqim – tsrif shel hag,
 mah yafeh „Demerdshi“ | ha-qam binfotsot regev!

Kotarto tivqa 'av, | ulro' sho 'avne-negev:
 mi yir'eh tso'no vo | ulro'o yo'mer: nhag.
 'adamdam-'efor brosh | vekhesef-livneh daq.

Vahdar 'ets gofer lo | btaltalim ra'ananim,
 haniš'e mikol gan | yaram 'al ya'ar pere'
 milvo' ha-ge' yha-yam | v'ad biq'at Ba'ar-Dere'.

Uvvo' hastay ha-qar | ufasha' 'al ha-ganim,
 ve'avlah gefen Krim | ba'dei zhavah unhushtah,
 mah yafeh „Demerdshi“ | ha-tsofeh fne 'Alushtah!

Is there a priest of Allah among the brothers of Chatyr-Dag?
 He rises on the shoulder of the Crimean mountains and on their heights,
 And thick clouds with lightning are his festive turban,
 How beautiful is Demirji that rose amid clumps of earth,

His crown cuts the clouds, on his peak are stone obstacles.
 Who will graze his sheep there and who will tell the shepherd: “guide
 me”?

He is red and grey, and at his foot lie southern gardens,
 The green of cypress branches and tender white poplars.

The splendour of the cypress with fresh curls
 Rises from every garden higher than the wild forests,
 From the ends of the ravines and the sea to the valley Baar-Dere.

And when cold autumn comes and spreads over the gardens,
 and the Crimean vineyards wear mourning in gold and in copper...
 how beautiful is Demerji looking towards Alushta!

II.

Bakhtshisarai hanamt? | Bakhtshisarai, hakhi
 lo' gilulakh ha-sod | 'aden qahal mulayikh?
 Bifros ha-leil ba-har | 'et qasmay gam-'alayikh
 Hag'i 'ish pel'i ba' | barhov, bashvil, bashi.

Mitsriyah zeh 'al yad | ha-qsarqet kol shel-bkhi
 yishma' – vekara' bshem | kol gdudei parashayikh

ha-noflim ʾel ha-tsar | ʾel maḥneh maʿvidayikh,
uvoʾu bvigdei şrad | u tslavei-fras umḥi.

Vloʾ yoʾmer klum – ʾakh yor | ʾel-mul fnei haʿaravah
ʿal shvil mehulal zeh | kvashuhu susei Krim,
bihyot dvar-Khan leḥoḳ | baṭirah ha-nishgavah.

“Hoy ʾoru ʾaḥ ʾet ʾaḥ! | yeʾish reʿo yaḥrim!”
ki ʾoy laʿam, sheʾein | bʾolamo lo ʾakh tsriyah,
yeshiḥet libo lzar | yezer ʿo ʿal-kol-tshiyah.

Bakhchysarai, do you sleep? Bakhchysarai,
Has the community of your mullahs revealed the secret of Eden to you?
When the night scatters its spells on the mountains, also on you,
The mysterious hadshi comes—in the street, on the path, in the mud.

From the minaret next to the barracks sounds a crying voice,
It calls the names of the regiments of your dragoons
Who are falling for the Tsar, for the camp of your enslavers;
They come in uniforms, with a cross of honour and a lapel.

And he says nothing—he only points towards the steppe,
To the infamous path that was trodden by Crimean horses
At the time when the word of the Khan was law in the Sublime Porte.

Oh brothers curse each other! Oh damn each other!
Woe to the people that has in the world nothing but a turret,
That has given its heart to a stranger and sheds its seed on arid ground.

III.

ʾAllah ḥasin! uvfi | ha-kofrim bo unviʾo
yetsav thilah yaşhir | laʾasher yivḥar bo!
Miyom sheniṭal kvod | Bakhtshisarai, yeḥarbo
yenofef ḥeil Moskvah | ʿal maʿoz Krim yeşiʾo –

ha-heikhal maḥsheh – has! | Meʾein geḃ ḥam mafriʿo
kvar ḥarav haʾagam | vedalal mazreḳ shvo,
ha-harmon yehagan | shesugru ʾaz miboʾ –
yeḥalel bʿeinay zar | vha-shoʿer huʾ meviʾo.

ʾAkh yofi nogeh, ḥin | ha-karukh baʿaḳev
hod shenistaleḳ kvar | vgaʿguʿim ʾomrim kʿev,
hen taʿatenu şfat | harodim bḳisimei shir.

Uvʿananei ha-rokh | uvleʾot mʾod naʿemah,
bmakhḥalot ṭerem yom | mefarprim ba-devir.
Yipagesh tsel ʾet tsel | shel Miryam vshel Zaremah.

Allah is great! In the mouth of the renegade and of his Prophet
He commands a prayer—and a song in the mouth of the one whom he
chooses!

Since the day on which the honour of Bakhchysarai was taken,
And since Moscow's soldiers wave their swords over the fortress of the
Crimea and its heights,

Silence has fallen upon the palace! Undisturbed by hot bodies
The pond has dried out and its reeds have become thin.
The harem and the garden that were once locked
Are profaned by the eyes of the stranger who is guided by the gatekeeper.

Beauty is full of sorrow, grace is bound to the heel
Of a splendour that has already disappeared, and longing speaks in pain,
and dresses the mouth of the oppressors in the magic of song,

And in the clouds of softness, in very sweet exhaustion,
In the blueness before the break of day, it quivers in the sanctuary.
A shade meets its friend—the shade of Mary meets the shade of Zarema.

IV.

Gan naṭa' ʿelohim | ha-gan! ye'Azra'il
ha-botser lo! Uvtseḥ | ʿavelei brosh umelah,
uvakah' rav ʿafi | vshalekhet btul ḳamelah,
uvein ʿishvei-ha-bar | shepashṭu ʿal kol shvil,

tanomnah shnatan-ʿad | ʿel ḥavatselot nil,
bnot Gruzayah ryat-ha-ʿor | vGermanyah haʿamelah,
ushzufot ʿei-ha-yam; | ukhhon mimkar mimei'la'
gam niḳṭefu liṣḥoḳ | ulta'vat gvir ʿeyil.

Umi yode'a, ʿim | lo' ʿatah l'aḥar motan,
v'im lo' me'einei zar | lo' yikra' tavei shmotan,
nigeret dim'ah, lah | toḥalnah bnot ha-tsvi?

ʿAllah b'etsba' o hu' | yesamen: mi lishvi.
vetaḥat sayif ḳar | pnei mi yeḳabtsu fa'rur,
ufnei mi yishaḳ zar | shel yofi mar ye'arur...

IV.

This garden has been planted by a god of the garden! And Azrael
Is its harvester! In the sad shade of the cypress and the ash tree,
Of the weeping willow with many branches and the withering leaves of
the black poplar
And between the stalks of the grain that spreads on every path

Rest in eternal sleep on indigo-blue lilies
The daughters of light-saturated Georgia, of hard-working Germania,
And those who were tanned on the islands of the sea, as merchandise—
on their own—
They were harvested for the amusement and the desire of the dull lord.

Who knows if not now, after their death,
If not from foreign eyes that cannot decipher the letters of their names,
A tear will flow for which these daughters were longing in the splendour
of their youth.

Allah designates with his finger who will go into captivity,
Whose face will gather blackness under the blade of a cold foil,
And whose face will kiss the splendour of bitter and cursed beauty...

ובין מַגִּיר־אֶזְרָא, וּבְמִקְרָשׁ תִּרְתִּי בַז,
דְּמִיתִי גִיּוּצֵן זֶה, הָאוֹמֵר בִּי הַשְּׁנוֹת,

אֵד זִיק מִסּוּזְרַח הוּא, מִכְּנֻעַן אֲנִצְרָנוּ,
תִּבְעוּנִי פְּסִיל־דָּן, אֲשֵׁלִים מְלֵאִים חֵיל,
אֲשֵׁרוֹת, גְּלָמֵי צוּר, בְּאוֹר־כְּשָׁדִים אֲעַבְדֶּנּוּ.

אִי דָרֶךְ אֲבִתֵּךְ בָּהּ וְאֵיפֹה הוּא תִשְׁבִּיל?
הָאֲמִשַׁח שְׁמֵנִי לְיָהּ אִזְנֵי אֲבִתְרָנוּ,
אִז פֶּסֶל אֲתִרוּדֹדֹר בְּמִמְלַכְתְּהָ לִּי לֵאמֹר?

יֵד

אִז פֶּסֶל אֲתִרוּדֹדֹר בְּמִמְלַכְתְּהָ לִּי לֵאמֹר,
אִז שִׁיר חֲלוֹם־אֲוִל נְקִימָה לְעוֹלָמִים.
וּבְתִנְהָ עֵינֵי־אִישׁ וְגִלְתָּה סוּד־תְּהַלְמִים
צְרוּפֵי אִטּוֹם דִּק בְּזָהָב וּבְכֻדִיל.

וּמִן הַדּוֹמָם יֵט וּמִתַּח קוֹ וְשִׁבִיל
לְמִמְלָכוֹת הַעֵץ וְהַצּוֹמְחִים הַנְּעֻלְמִים.
וְשִׁלְשֵׁלֶת אַחַת לֹא: פְּמִרְיָה שְׁבַבְתָּמִים,
יִרְקַת הָאֲגָם, הַלּוֹז וְשִׁנְר־הַפִּיל.

וְנִקְלַט סוּד הַחֶם, הַחֲשָׁמֶל וְהַאוֹרָה,
מִסְתוּרֵי הַפְּגִימָה, כִּי פְרִיחַת עֲנֵב־תְּשׁוּרָה,
וְעוֹזְעֵי עֵצָב עַר, הַנְּמַתַּח וְאִין לֹא פְּנִי,

וְהִיָּה לְאַחֵר סוּד, סוּד כָּל הַפּוֹדוֹת — הִי.

אז יאשר לו השיר: זה שמשי חממני,
נתיתי לאלהי כיקינמון ובאדני!

מו

נתיתי לאלהי כיקינמון ובאדני
ובאמת שבלי-פו בקמה כבדת-בר;
נימן לי גשמי-חם ניצו ערפלי-הר,
במפוניות אור וצל, וכחל, וסרק, ושני.

בינתי צער-דור, שיר גוי וגוי קסמני,
קול נפש עוטה אור, קול תועה במחשקו נר,
בעמדי בין המי ובין הגוסס כבר;
האם קדמתי בא או אחר צור כראני?

עוד בלבי לן הטל, היורד על שדה-אדום,
על פסגת הר-הקהר, מעונה אלהי קדם,
פי לבי דובב שיר לחטה ולקסיל.

משיתרמל פול ונמל פרי-אילנות
אלילי עולם גו תפסוני ואין לי מנום —
אז פסל אתרון דור בממלכת-האליל?

אודיסה, 1919

קרים

הר נטרנשי
הגם כהן לאללה בין אחיו "משטרנדג"
ועל כתיף הרי קרים ובמותם ישגב,

ומשרת עבים לו עם בְּרָקִים — צְנִיף שֶׁל חַג,
מֵה־יָסֶה „רִמְדֵי־שִׁי” הַקָּס בְּנִפְצוֹת רִנָּב!

כִּתְרוֹת חֲבָקֵעַ עָב, וּלְרֵאשׁוֹ אֲבָגִי־נָנָה:
מִי יִרְעֶה צֶאֱנוּ בּוֹ וּלְרֹעוֹ יֹאמֶר: נְהַג.
אֲדַמְדֵּם־אֶפּוֹר הוּא, וּלְרִנְלִיו נְגִי נָנָב,
יִרְקַק פֹּארוֹת בְּרוֹשׁ וְכֶסֶף־לְבָנָה דָק.

וְהָרַר עֵץ גֶּפֶר לוֹ בְּתִלְתִּלִּים רַעֲנָנִים,
הַנְּשֵׂא מְכַל בֶּן וְרֵם עַל יַעַר פָּרָא
מְלֵבָא הַנְּיָא וְהַיָּם וְעַד בְּקַעַת בְּאֵר־דְּרָא.

וּבָבָא הִסְתֵּוּ הַקָּר וּשְׂטֵם עַל הַנְּנִים,
וְאֲבֵלָה גִפּוֹן קָרִים בְּעֵדֵי זְהִבָּה וּנְחֻשְׁתָּה,
מֵה־יָסֶה „רִמְדֵי־שִׁי” הַצּוֹפֶה פְּנֵי „אַלוֹשְׁמָה”!

אלושמה, 1900

בְּקִשְׁיִסְרִי

בְּקִשְׁיִסְרִי, הַנְּמַתָּ? בְּקִשְׁיִסְרִי, הֲכִי
לֹא גִלּוֹ לֶךְ הַסּוּד עָרֹן קַהֵל מְלִידָה?
בְּפִרְשׁ הַלִּיל בְּהַר אֶת־קִסְמִיו נִם־עֲלֶיךָ
תַּנְי' אִישׁ פְּלֵאִי בָּא בְּרַחוּב בְּשִׁבִיל, בְּפִתְחֵי.

מְצַרִּית זֶה עַל־יַד הַקְּסָרְקַט קוֹל שֶׁל־בְּכִי
יִשְׁמַע — וְקָרָא בְּשֵׁם קָל־גְּדוּדֵי סְרִישִׁיד
הַצּוֹמְלִים אֶל־הַצָּר, אֶל מַחְגָּה מְעַבְדִּידָה,
וּבָאוּ בְּבִגְדֵי־שָׂרָד וּצְלָבֵי־סָרִם וּמְחֵי.

ולא יאמר כלום — אף יזר אל-מול בְּנֵי הָעֲרֵבָה
על שְׂבִיל מְהַלֵּל זֶה, כְּבִשׂוּהוּ סוּסֵי קָרִים,¹
בְּהִיזוֹת דְּבֵר-בֶּן לַחֵק בְּטִיבָה מְנַשְׁבָּה.

„הוּי אֲרוֹ אֵת אֶת-אֶת! וְאִישׁ רָעוּ יִתְרִים!
כִּי אִזִּי לָעַם, שְׂאִין בְּעוֹלָמוֹ לֹא אֵדָה צְרִית,
וְשִׁמַּח לְבֹו לְנֹר וְנָרְעוּ עַל-כָּל-צָחִית“.

1920

דְּהִיכַל בְּכַטְשִׁיִּקְרִי

אַלְלֵה מַסִּין! וְכִפִּי הַכּוֹפְרִים יִזְוֹנְבִיאוּ
וְצוֹ תְּהִלָּה וְשִׁיר לְאַשֶׁר יִבְחַר בּוֹ!
מִיזִם שְׁנֹטֵל כְּבוֹד בְּכַטְשִׁיִּסְרִי, וְתִרְבּוּ
יִנְזַפֵּף חֵיל מְסַקְבָה עַל-מְעוֹז קָרִים וְשִׂאוּ —

תְּהִיכַל מְחַשָּׂה — הֵם! מֵאִין גּוֹ חֵם מְפָרִיעוּ
כְּבָר תִּכְבַּ הָאָגִם וְדָלֵל מְזַרְק שְׂבִיב,
תְּתַרְמוֹן וְתִזְנֶן — שְׁסָנְרוּ אִזְ מִבֵּא —
יִתְלַל בְּעִינֵיו זָר, וְתִשׁוּעָר הוּא מְבִיאֵו.

אֵדָה יִפִּי נוֹגֵה, חֵין תְּכָרוּךְ בְּעַקֵּב
הוֹד שְׁנֹסְתֵמֶלֶק כְּבָר וְנִעְגוּעִים אֲזִמְרִים כְּאֵב,
הֵן תְּעַטְנוּ שְׁפַת תְּרוֹדִים תְּקַסְמֵי שִׁיר.

וְכַעֲנֵנִי תִרְךָ וּבְלֵאוֹת מֵאֵד נְעֻמָּה,

¹ שְׂבִיל... כְּבִשׂוּהוּ סוּסֵי קָרִים. הַרְדָּךְ מִקָּרִים עַד מוֹסַקְבָה, שְׂבִיב עֵלוֹ גַם
גְּדוּרֵי הַטַּמְרִים לְבַח בּוֹ.

בְּמִקְהֵלוֹת טָרָם יזֶם מִפְּרָפְרִים בְּדָבִיר.
יִפְגַּשׁ צֶל אֶת־צֶל שֶׁל מְרִים וְשֶׁל זֶרְמָה.¹

1920

בֵּית הַעֲלָמִין לִגְד הֵיכַל בְּקִטְשֵׁי־פְרִי
בֵּן נִטְע אֱלֹהִים הֶקֶן! — וְעִזְרָאֵיל
הַבּוֹצֵר לֹז! וּבְצֶל אֲבֵלִי בְרוּשׁ² וּמֵלֶה,³
וּבְקֵא' רַב עֵפִי, וְשִׁלְכֹת בְּתוֹל⁵ קִמְלֵה,
וּבֵין עֲשִׁבֵי־הַבֶּר, שִׁפְשֵׁמוּ עַל כָּל־שִׁבִיל,

תַּנּוּמָנָה שְׁנֵת־עַד אֵל תְּבַצְלוֹת גִּיל,
בְּנוֹת גְּרוּזִיֹּת רְנוֹת־הָאֹזר וְגִרְמִנְיָה הַעֲמֵלֶה,
וְשׁוֹפּוֹת אֵי־הַיָּם; וְקֵהוֹן מִמְּכָר מִמִּילָא
גַּם נִקְטְפוּ לְשִׁחּוֹק וּלְתַאֲוֹת גְּבִיר אֲוִיל.

וּמִי יוֹדֵעַ, אִם לֹא עָמָה לְאִמֵּר מוֹתָן,
וְאִם לֹא מַעֲיָגִי זֶר, לֹא יִקְרָא; תְּנוּ שְׁמוֹתָן,
נִגְרַת דְּמַעָה, לֵה תוֹמְלֵנָה בְּנוֹת הַצְּבִי?

אֵלֵלֶה בְּאֲצָבְעוֹ הוּא יִסְמֵן: מִי לְשִׁבִי,
וְתַחַת סִיף קֶר פָּנִי מִי יִקְבְּצוּ פֶּאֶרֶזֶר,
וּפְנֵי מִי יִשַׁק זֶן שֶׁל יִפִּי מֵר וְאֶרֶזֶר...

אודיסה, 1921

¹ ... של מרים ושל זרמה — שתי הגבורות של „מורק הדמעות“ לפושקין.
² ברוש Zypresse, Кипарис. ³ מלה Esche, Ясень. ⁴ בכא-Пла.
⁵ בתול Trauerweide, кучая ива. Schwarzpappel, Осокор.

צ'ופוט קלה — סלע היהודים¹

I

אָבֵל לֹא סִלְעֵי הוּא! לֹא סִלְעֵי הוּא וְלֹא קֵם
לִיהוּדָה עִמִּי זֶה! הֲגַם בְּרַחֲבֵי תֵבֵל
בְּגִדוֹדֵי מֵאוֹת־דָּוָר הַמִּזֶּן צִיּוּגֵי־אָבֵל
בְּשֵׂאִירָה בְּכַל־אַתֵּר, בְּפָרְנוּ בְּנִתְלֵי דָם.

אֵדָה נִתְּנָה, יוֹרְשֵׁי דָם הַפְּכֵי כִּי — עַל הָרָרָם
בְּהַכְנָעַת עֲבָדֵי רַב וְקֹלֵב לְמַד חֶבֶל,
לֹא נָקִים דְּבִיר לְשׂוֹר הַמְסִיר אֶת הַחֶבֶל
עַל גַּפֵּי קְבֻרוֹת־אֲבוֹת בְּקִדְשֵׁי קִדְשֵׁי־עַם.²

מִמְרוֹם הַצּוּר הִלְזוּ שָׁם בְּשִׁקְףָה יַם־הַשְּׂחֹר,
הַפּוֹנֶה גְּנֹבָה, יָם שֶׁל חֲרוֹת, שֶׁל תּוֹחֶלֶת...
הַתְּבַלְבֵּלְנוּ עֵינֵי הַחֹלְמִים סְחֹר־מְכוֹר?

הַזֵּי עִיר הַקְּבָרִים, הַזֵּי עִיר קְבָרִים עַל־גַּב קְבָרִים!
אֵת סֶמֶל־פְּלֵאִים, אֹזֶת וְצִיּוֹן לְעַם־תַּנְרִים,
הַחֵי לְלֹא תִקְנֶה לוֹ וְלִמִּיתָה מְגִנְוֶלֶת.

1020

II

אֵדָה שְׁנַיִם עוֹדָם שָׁם! אֵדָה שְׁנַיִם הֵם! וְכִבֵּא
הַמְסִיר וְשֵׁחַ לָהֶם: „וְלִמֵּי עִיר הַחֲרָבוֹת?”

¹ ידוע הריב בין היהודים והקראים למי מהם שיכת העיר.
² הקראים בנו לניקולאי הראשון בנין מפואר ב„סלע היהודים“.

The reproduction is taken from the 1955 Schocken edition of “Shirim”. The first sonnet begins on the bottom of the page.